

HOMERAS

ILIADA

Homeras. J. W. Cooko graviūra, 1825 m.

HOMERAS

ILIADA

Iš senosios graikų kalbos vertė
ANTANAS DAMBRAUSKAS

TURINYS

1 giesmė.	MARAS STOVYKLOJE. ACHILO PYKTIS	9
2 giesmė.	AGAMEMNONO SAPNAS. MĖGINIMAS. BOJOTIJA, ARBA LAIVŲ KATALOGAS	27
3 giesmė.	PRIESAIKOS. APŽIŪRA NUO TROJOS SIENŲ. ALEKSANDRO IR MENELAJO DVIKOVĄ	52
4 giesmė.	PRIESAIKOS SULAUŽYMAS. AGAMEMNONAS APŽIŪRI KARIUOMENĘ	66
5 giesmė.	DIOMEDO ŽYGLIAI	82
6 giesmė.	HEKTORO IR ANDROMACHĖS PASIMATYMAS	108
7 giesmė.	HEKTORO DVIKOVĄ SU AJANTU. NUKAUTŲJŲ LAIDOJIMAS	123
8 giesmė.	NUTRAUKTOJI KOVA	137
9 giesmė.	PASIUNTINIAI PAS ACHILĄ. MALDAVIMAI	154
10 giesmė.	DOLONĖJA	174
11 giesmė.	AGAMEMNONO ŽYGLIAI	191
12 giesmė.	KAUTYNĖS PRIE MŪRO	215
13 giesmė.	KAUTYNĖS PRIE LAIVŲ	229
14 giesmė.	DZEUSO APGAVIMAS	253
15 giesmė.	ATMUŠIMAS NUO LAIVŲ	268
16 giesmė.	PATROKLĖJA	290
17 giesmė.	MENELAJO ŽYGLIAI	315
18 giesmė.	GINKLŲ KALIMAS	337
19 giesmė.	APMAUDO ATLYŽIMAS	355
20 giesmė.	DIEVŲ KOVA	367
21 giesmė.	KOVA UPĖS PAKRANTĖJE	382
22 giesmė.	HEKTORO ŽUVIMAS	400
23 giesmė.	VARŽYBOS PATROKLO GARBEI	415
24 giesmė.	HEKTORO KŪNO ATVADAVIMAS	441

ΙΛΙΑΣ

Μῆνιν ἄειδε, θεά, Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος
οὐλομένην, ἣ μυρί' Ἀχαιοῖς ἄλγε' ἔθηκε,
πολλὰς δ' ἰφθίμους ψυχὰς Ἄϊδι προΐαψεν
ἡρώων, αὐτοὺς δὲ ἐλώρια τεῦχε κύνεσσιν
οἰωνοῖσί τε πᾶσι· Διὸς δ' ἐτελείετο βουλή·
ἐξ οὗ δὴ τὰ πρῶτα διαστήτην ἐρίσαντε
Ἀτρεΐδης τε ἄναξ ἀνδρῶν καὶ δῖος Ἀχιλλεύς.

PIRMOJI GIESMĖ
MARAS STOVYKLOJE.
ACHILO PYKTIS

- Pykį Pelėjo sūnaus Achilo, deive, giedoki,
Baisų piktumą, kuris tiek negandų nešė achajams.
Tūkstančių vyrų sielas galingas nuvaręs į Hada,
Juosius pačius laukuos šunims tąsyti paliko
5 Ir vanagams puotaut (taip Dzeuso buvo žadėta)
Kai susibarę tuomet pikti iš vyrijos išėjo
Vadas vyriausias Atreidas ir dievui prilygstaš Achilas,

Kokis gi dievas juos taip supykde ir vaidą sukėlė?
Dievės Letos ir Dzeuso sūnus: ant Atreido iširdęs,
10 Pasiuntė ligą jisai į stovyklą, ir mirė herojai,
Nes Agamemnonas Chrido, jo žynio, pagerbt nemokėjo.
Prie greitaskriejų achajų laivų prisiartinęs, Chridas
Dukterį prašė paleist ir išpirką gausią priimti.
Rankoj ant aukso lazdos iškėlęs aikščiai vainiką
15 Šaulio taiklaus Apolono, jis meldė sūnus achajų,
O pirmučiausia abu Atreidus, rikiuotojus vyrų:
„Šviesūs Atreidai ir lygiai visi gražiauliai achajai!
Aukšto Olimpo dievai visagaliai teleidžia jums veikiai
Pilį Priamo išgriaut ir grįžti sveikiems į tėvynę!
20 Dukterį mielą tik man atiduokite, išpirką imkit
Ir Apoloną šventai, Kronido sūnų, pagerbkit.“

Taigi danajai visi tam pritarė, žmogų atjautę:
Pridera žynį pagerbt ir išpirką brangią priimti.
Tik Agamemnonas vienas širdy nepatenkintas liko,
25 Senį pavarė piktai, rūstingu žodžiu palydėjęs:
„Seni, žiūrėk, kad tavęs prie aukštųjų laivų neregėčiau
Nei stoviniuojant dabar, nei kitą kartą atėjus.
Nebepagelbės tuomet tau lazda nei Foibo vainikas.
Tavo dukters nepaleisiu: ateis jai žiloji senatvė
30 Arge mūsų namuos, toli nuo tavęs ir tėvynės,

Vaikščiojant apie stakles ir guoly manim pasidžiaugiant.
Eik sau, nepykdyk ilgiau, kad sveikas namo parkeliautum.“

Taip jis kalbėjo, ir Chrisas pabūgęs jo žodžio paklausė,
Greitai nutilo, krantu vis šniokščiančių marių patraukė

35 Ir, kiek paėjęs tolyn, karštai pradėjo maldauti
Jis Apoloną galingą, gražplaukęs Letonės gimdytą:
„O! išklausyki tu, sidabralanki, kurs Chrisę globoji,
Amžiais Tenedą valdai ir Kiloj šventoj viešpatauji!
Jeigu kadaise puošiau tau mielą šventovę, Smintėjau,
40 Jeigu ant aukuro kroviau kadais tau kulšis riebiausias
Jaučių ir lygiai ožkų, – tu šiandien maldą išgirski
Ir atmokėki strėlėm už ašaras mano danajams.“

Šitaip maldavo žynys. Jo maldą Foibas išgirdo.

Taigi iširdęs tuojau nuo Olimpo viršūnių pašoko
45 Su strėline už pečių ir kilpiniu savo taikliuoju.
Strėlės nespėjo žvangėt, kai skuodė, paspartinės žingsnį,
Perimtas pykčio nuožmaus. It naktis apsiniaukęs, atskriejo
Ir, atokiau nuo laivų atsiedęs, tuoj strėlę paleido.
Veriančiu širdį balsu sidabro lankas suskambo.
50 Šūviai pirmieji mulus ir šunis greituosius pataikė.
Tuosyk mirtingas strėles šaulys atsuko į žmones.
Vienas prie kito laužai su lavonais ėmė liepsnoti.

Zvimbė devynias dienas Apolono strėlės stovykloj,
O jau dešimtą karius į vyriją suprašė Achilas.

55 Įkvėpė jam širdin Hera baltrankė tą mintį.
Jai mat pagailo danajų, išvydus, kaip baisiai jie žūsta.
Kai susirinko visi ir užėmė vietą kiekvienas,
Priekin išėjo tuomet greitakojis Achilas ir tarė:
„Aš jau, Atreide, manau: reikės vėl klajoti po jūras,
60 Grįžtant atgal į namus, jei kas nuo mirties dar ištrūksim,
Jei neišklos achajų visų kautynės ir maras.
Taigi paklauskim dabar mes kokį žiniuonį ar žynį,
Arba spėjiką sapnų (ir sapnas ateina iš Dzeuso), –
Lai pasakys, ko taip Apolonas skaistusis iširdo?
65 Įžadų jam netesėjom kada ar gal hekatombės?

Gal jis ėriukų, o gal ožkų aukojimą kvapų
Teiktusi šiandien priimt ir marą nuo mūs atitolint.“

Šitai pasakęs, jisai atsisėdo. Tuosyk pakilo
Testoro vaikas Kalchantas, geriausias būrėjas iš paukščių,
70 Regintis aiškiai, kas bus ateity, kas yra ir kas buvo.
Jis ir achajų laivams Ilionan kelią atvėrė
Aiškiaregystėm savom, skaistaus Apolono duotosiom.
Gera norėdamas jiems, Kalchantas prabilo ir tarė:
„Man tu, Achilai, liepi, numylėtini Dzeuso, paaiškint
75 Priežastį šaulio taiklaus, Apolono galingo, rūstybės,
Ją pasakyti galiu, tik tu pažadėk ir prisieki,
Kad iš visos širdies man žodžiais ir kumščiu padėsi,
Kai ant manęs kris pyktis žmogaus, kuris galingiausias
Tarpų argiečių visų ir kurio taip klauso achajai.
80 Esti valdovo viršus, kai ant prasto žmogaus apmaudauja.
Jei ir pajėgtų užgniaužti dar tądien savo rūstybę,
Apmaudas lieka širdy, kol, gavęs proga, nugiežia.
Apsigalvoki todėl, ar galėsi mane tu apginti.“

Jam atsakydamas, tarė tuomet greitakojis Achilas:
85 „Drąsiai čia visa kalbėk, ką dievas tau šnibžda į širdį.
Dėlei Kronido sūnaus Apolono, kurio tu šaukiesi,
Skelbdamas valią dievų danajams, Kalchantai, būk tikras:
Kolei aš gyvas esu, kol akys man regi pasaulį, –
Niekas danajų nedrįs čionai, prie laivų gaubtašonių,
90 Rankos pakelt prieš tave, net jei Agamemnoną patį
Tu paminėtum, kuris taip didžiuojas esąs čia vyriausias.“

Drąsą atgavo dėl to ir beydis pranašas tarė:
„Ne dėl maldų netesėtų, ne dėl hekatombės šventosios, –
Pyksta dėl žynio, kurį Agamemnonas skaudžiai užgavo,
95 Neatidavęs dukters ir išpirkų Chriso neėmęs.
Negandą šitą dėl to užleido ir leis Apolonas,
Neatitolins šio maro baisaus jis tol nuo danajų,
Kol žvitriaakės mergaitės be išpirkų tėvui mielajam
Neatiduosim ir dar hekatombės Chrisės šventovėn
100 Mes nenuvešim, – tuomet išklausytas bus mūsų meldimas.“

- Šitai pasakęs, jisai atsisėdo. Tuosyk išėjo
 Priekin Atrėjo sūnus Agamemnonas, vadas vyriausias,
 Perimtas pykčio: rūstybė baisi paniurusią širdį
 Staigiai užtvindė, o akys tarytum liepsna sužairavo,
- 101 Jis, į Kalchantą piktai pažiūrėjęs, prabilo ir tarė:
 „O tu nelaimių šaukly! Kada pasakei man ką gero?
 Tavajai širdžiai smagu tik negandus vis pranašauti,
 Žodžio geresnio iš tavo burnos negirdėjome niekad.
 Štai ir dabar tu danajams sakai kaip šventą teisybę,
- 110 Jog taiklingasis šaulys dėl to jiems negandus siunčia,
 Kad nenorėjau priimt aš išpirkų senio brangiųjų
 Už Chriseidę jaunutę, kurią man taip gera turėti
 Savo namuos, jinai pranašesnė už Klitaimnestrą,
 Manąją žmoną. Tikrai Chriseidė už ją ne menkesnė
- 115 Povyza nei gražumu, darbais nei išmanymu savo.
 Betgi aš ją atiduoti galiu, jei sakot – taip reikia,
 Idant išliktų gyvi man vyrai ir niekas nežūtų.
 Vietoj šio dovio tačiau man duokite kitą, kad vienas
 Aš be dalies tarp argiečių nelikčiau, juk taip nepritinka.
- 120 Regite patys visi, kaip grobis man slysta iš rankų.“
- Jam atsakydamas, tarė šviesus greitakojis Achilas:
 „O garbingasis Atrėjo sūnau, tu gobše iš gobšų!
 Kaipgi tau dovaną duos narsieji sūnūs achajų?
 Sandėlio bendro nėra, kur liekamas lobis gulėtų:
- 125 Visa, ką pelnėm, kur pilį išgriovė – seniai padalinta.
 Jeigu kas duota, atimt iš žmogaus – juk gėda didžiausia.
 Dievui palenkti gražink tu mergaitę, o tau mes, achajai,
 Trigubai gal ir keturgubai juk atmokėsime, kai Dzeusas
 Duos storasienę Trojos tvirtovę paimt ir išgriauti.“
- 130 Jam Agamemnonas, vadas vyriausias, atsakė ir tarė:
 „Nors išmintingas labai ir narsus kaip dievas, Achilai,
 Bet negudrauki: manęs neįtikinsi tu nei apgausi.
 Savo laimikį norėtum turėt, o aš, jo netekęs,
 Tyliai sėdėti galiu? Mergaitę liepi atiduoti.
- 135 Betgi tuomet man kitą teduos narsieji achajai,
 Lygiai patinkamą širdžiai, kad šitą galėtų atstoti.

- Jeigu neduos man jie – aš pats pasiimsiu nuėjęs
Tavąją gal ar Ajanto, arba Odisėjui paskirtą, –
Imsiu ir vesiuos, nors tas apmaudaus, pas kurį pasisuksiu.
- 140 Bet apie tai ir vėliau kada nors pakalbėti galėsime.
Šiandien gi juodąjį laivą greičiau nuleiskim į jūrą,
Reikiamą skaičių yrėjų surinkim, į jį hekatombę
Šventą suginkim, tuomet Chriseidę gražveidę pakviesim
Sėsti laivan. Jo vadas tebus kas nors iš tarybos:
- 145 Idomenėjas, Ajantas arba Odisėjas šviesusis.
Štai net, Peleidai, tu pats, smarkiausias iš vyrų smarkiųjų,
Ėmęs nuvežki aukas ir išmelski mums Foibo malonę.“
- Jam, pažiūrėjęs skersom, greitakojis Achilas atsakė:
„Suktas gobšūne, seniai palydėjęs gėdą visokią!
- 150 Kas gi achajų norės širdingai tavęs paklausti,
Kelią keliauti kada ar stoti į kovą su priešais?
Trojon kariaut su plačiai pagarsėjusiais ietim trojėnais
Atplaukiau ne dėl savęs – jokių man skriaudų nepadarė:
Jaučių jie man nepagrobė nei mano žirgų nenuvarė,
- 155 Lygiai kaip Ftioj, plačioj ir duona maitinančioj vyrus,
Netrypė javo brandaus, nes tarpas tarp mūsų begalinis,
Kyšo migloti kalnai, ir šniokščia marios beribės. –
Vykome čion dėl tavęs, besarmati, kad būtų tau džiaugsmo.
Dėl Menelajo garbės ir dėlei tavosios, šunsnuki,
- 160 Ėjom prieš Troją, tačiau to suprast ir įvertint nenori.
To negana: grasai dar manąją dalį atimsias,
Ją nelengvai užsidirbau, ją man pripažino achajai.
Lygios dalies su tavim nėsyk negavau, nors achajams
Sekės ne vieną išgriaut trojėnų pilį turtingą.
- 165 Kur tik reikėdavo nešt kautynių naštą sunkiausią –
Nešdavo mano pečiai; o grobio dalyboms atėjus –
Tau vis didžioji dalis, o aš su maža, kad ir brangia,
Grįždavau prie laivų, nuilsęs smarkiai per mūšį.
Plauksiu į Ftiją dabar, nepalygint geriau man atrodo
- 170 Grįžti namo riestanosiais laivais, nei čia pasilikus
Būti paniekintam vis ir tau dar didinti turtą.“

Jam Agamemnonas, vadas vyriausias, atsakė ir tarė:
„Bėk sau, jei tavo širdis taip liepia, aš nemaldausiu,
Kad pasiliktumei čia dėl manęs: ir taip man užtenka
175 Mokačių gerbti mane, svarbiausia – Dzeusas mūs pusėj.
Tikras pabaisa tu mums tarp Dzeuso augintų karalių:
Vien tik kivirčiai, karai ir žudynės tau mielos, malonios.
Jei tu be galo narsus – narsumą davė tau dievas.
Grįžęs namo su savo laivais ir vyrais savaisiais,
180 Mirmidonus valdyk – aš tavęs nė pažinti nenoriu,
Tavo rūstybė nė kiek nebaisi, ir tau pasakysiu:
Jei Apolonas skaistus man atima nūn Chriseidę,
Aš ją patsai su savo laivu ir vyrais savaisiais
Chrisen parvešiu ir tuoj Briseidę gražveidę, tau duotą,
185 Į palapinę nuėjęs, paimsiu, tuomet tu žinosi,
Kiek už tave galingesnis esu, kad ir kitas bijotų
Lygiu laikyti save su manim ir neprieštarautų.“

Taip jis kalbėjo. Peleidui net kvapą užgniaužė piktumas,
Daužės tvirtoj krūtinėj širdis, ir kankino dvejonė:
190 Ar kalaviją, čia pat prie šono kabantį, stverti
Ir išvaikyti visus, Agamemnoną vietoj nudėjus,
Ar nesiduoti rūstumui ir tramdyti širdį užgautą.
Kol jis taip svarstė širdy ir, protu nevaliojęs nuspręsti,
Griebėsi už kalavijo, – iš aukšto dangaus nusileido
195 Deivė Atėnė staiga, Hera baltrankė ją siuntė,
Nes ji mylėjo abu ir abiem jais rūpinos lygiai.
Garbinius jo rusvus palytėjo Atėnė priėjus,
Matoma jam vienam, kiti neregėjo nė vienas.
Baisiai nustebo Achilas ir tuoj atsigręžęs pažino
200 Deivę Paladę Atėnę, jo akys tik sužaižaravo,
Kreipėsi greitai į ją ir tarė žodžiais sparnuotais:
„Ko, dukterie tu aigidvaldžio Dzeuso, čia vėl atkeliauji?
Ar pamatyti, kaip jau Agamemnonas baisiai išpuiko?
Bet pasakysiu aš tau, ir tai atsitiks iš tikrųjų:
205 Galvą jis greit palydės per tą išdidumą besaikį.“

Jam atsakydama, tarė šviesakė deivė Atėnė:
„Tavo rūstybės, jei tu paklausytum, sušvelninti leidaus

- Šiandien iš aukšto dangaus. Hera baltrankė man liepė,
 Lygiai ji myli abu, ir abiem ji rūpinas nuolat.
- 210 Baik tu kivirčą tuojau ir rankom neimk kalavijo,
 Žodžiais piktaiš išvainoki verčiau, bet rankos nekelki.
 Dar pasakysiu aš tau, ir tai atsitiks iš tikrųjų:
 Trigubai tiek dovanų gražiausių už nuoskaudą šitą
 Tau atiteks, tik valdytis mokėk ir mūsų klausyki.“
- 215 Jai atsakydamas, tarė šviesus greitakojis Achilas:
 „Judviejų žodį turiu aš, deive, pagerbt ir įvykdyt.
 Norint liepsnoja širdis iš piktumo, geriau paklausysiu.
 Kas pasikliauja dievais, to balsas pasiekia jų ausį.“
 Tarė ir prie rankenos sidabrinės ranką sulaikė,
- 220 Grūdo atgal į makštis kalaviją ir žodžio paklausė
 Deivės Paladės Atėnės, kuri parskubėjo Olimpan,
 Kur su kitais dievais aigidvaldis Dzeusas gyvena.
- O Pelėjonas ir vėl rūstybės pritvinkusiais žodžiais
 Į Agamemnoną kreipės ir pykčiui neleido atlyžti.
- 225 „Vynaplempy tu šunio akim ir elnės narsybe!
 Tau nei su vyrais kitais į kovą stoti šarvuotam,
 Nei kur į pasalą eiti drauge su rinktiniais achajais
 Niekad nebuvo drąsos. Baisiau tai už mirtį atrodo.
 Aišku, jog žymiai geriau plačioj achajų stovykloj
- 230 Dovaną plėšti iš to, kas priešingą žodį pasakė.
 Lengva atimt iš žmonių tau, valdant pastumdėlių būrį.
- Jeigu, Atreide, ne jie – tai galas būtų niekšybėms.
 Betgi aš tau pasakau ir didžią priesaiką duodu,
 Šiąja prisiekiu lazda, kuri nei šakelių, nei lapų
- 235 Nebeišleis daugiau – kalnuos pasiliko jos šaknys,
 Ir nebekraus žiedų, nes vario peilis nudrožė
 Žievę su lapais seniai, ir šiandien ją sūnūs achajų
 Rankoje laiko, kai daro teismus ir įstatymus gina
 Dzeuso vardu – štai šioji lazda bus priesaika mano:
- 240 Greitai Achilo geste pasigedę ilgėsis ir šauksis
 Sūnūs achajų visi, o tu nepadėsi jiems niekuo,
 Kad ir širdingai norėtum, kai žus jų pulkai nuo galingo

Vyržudžio Hektoro rankos. Tuomet gi tu graušies ir pyksi
Pats ant savęs, kad gerbt nemokėjai narsiausio herojaus.“

- 245 Šitai pasakęs, Peleidas į žemę nutrenkė lazda,
Aukso vinim padabintą gražiai, ir pats atsisėdo.
Priešais sėdėdamas, niršo Atreidas. Tuomet pasikėlė
Nestoras saldžiabylys, kalbėtojas Pilo balsingas.
Liejosi jam iš lūpų kalba, saldesnė už medų.
- 250 Jo akyse dvi kartos žmonių trumpaamžių jau buvo
Baigę dienas: kas prieš jį Pile šventajame gimė
Ir kas užaugo su juo. Nūn valdė jis trečiąją kartą.
Gera norėdamas jiems, senelis prabilo ir tarė:
„Oi oi oi! Baisūs vargai į Achajos žemę ateina!
- 255 Tai pasidžiaugtų Priamas ir jojo vaikai su vaikaičiais,
Lygiai trojėnų visų pašoktų širdys iš džiaugsmo,
Jei sužinotų, kaip jūs čia keliat vaidus susipykę,
Judu – pirmi ir danajų taryboj, ir stoję į kovą.
Tad paklausykit, gerai jaunesni už mane jūs abudu.
- 260 Laimę turėjau kadais bendraut su herojais, narsesniais
Netgi už jus, ir niekas manęs nepaniekino niekad.
Vyrų tokių daugiau nemačiau ir gal nematysiu,
Kaip Peiritojas kad buvo, rinktinių vadas Driantas
Ar Kainėjas, Eksadijas ar Polifemas šaunusis.
- 265 Lygų dievams Aigeidą Tesėją taip pat esu matęs.
Buvo galiūnai tikri tarp žemėj augusių vyrų.
Buvo galiūnai visi ir kovot su galiūnais turėjo,
Su pamėklėm kalnų, ir mušė jas nemaloningai.
Tuosyk aš jiems į talkąėjau, atkeliavęs iš Pilo,
- 270 Iš tolimosios Apijos žemės (jie šaukės pagalbos),
Ir, kiek valiojau, kovot jiems padėjau. O šiandien jau niekas
Žemėj gyvenančių vyrų į kovą prieš jas nebestotų.
Vertino patarimus ir mano žodžio jie klausė.
Tad paklausykit ir jūs, į naudą išeis patarimas.
- 275 Nors tu, Atreidai, esi galingesnis, mergaitės neimki,
Leisk, tegu turi, ką sūnūs achajų skyrė jo daliai.
Betgi, Peleidai, ir tu įtūžęs nešok prieš karalių:
Dar neturėjo lig šiol nešiojantis skeptrą karalius
Niekad tokios garbės, kaip Dzeusas davė Atreidui.

- 280 Tu narsingesnis esi, nes tavo motina deivė,
Betgi valdžios jis turi daugiau: jo tūkstančiai klauso.
Susivaldyk, Agamemnonai, tu, maldauju širdingai,
Ir nebenirški daugiau ant Achilo, kuris juk tvirčiausias
Mūras achajų visų per karą ši nelaiminga.“
- 285 Jam Agamemnonas, vadas vyriausias, atsakė ir tarė:
„Viskas teisybė, tėvuk, kalbi tu labai išmintingai.
Betgi štai šitas žmogus už visus jau dedas vyresnis,
Vienas valdyti visus ir viską tvarkyt užsimanė,
Nurodinės ir ten, kur jo aš klausyt negalvoju.
- 290 Jei amžinieji dievai jį padarė ietim galingą,
Argi jau leido dėl to užgaunančiais žodžiais švaistytis?“
- Jo nebeklausęs ilgiau, skaistusis Achilas prabilo:
„Aš užsitraukčiau tikrai sau bailio pastumdėlio vardą,
Jeigu kas žingsnis tau nusileisčiau, kada pasakysi.
- 295 Visa gali sau liepti kitiems, o man nemėginki
Įsakinėt: paliepimų tavų niekada neklausysiu.
Aš pasakysiu dar tau, o tu įsidėki į širdį:
Dėlei mergaitės kovon su ietimi rankoj nešoksiu
Nei prieš tave, nei prieš kitą: jūs davėt – jūs galit atimti.
- 300 Betgi ko nors daugiau iš greito juodojo laivo
Nė nebandyki man imti be mano paties sutikimo
Jeigu tu kartais išdrįstum – tegu čia esantys žino:
Kraujas pajuodęs tuojau varvės nuo ieties manosios!“
- Šitaip jie žodžiais piktais viens kitą skaudžiai išdergė,
305 Kėlės abudu ir tuoj achajų vyriją paleido.
Grįžo Peleidas atgal prie laivų ir savų palapinių,
Lydimas Menoitado ir pulko vyrų savųjų.
O Agamemnonas greitąjį laivą nuleido į jūrą,
Dvidešimt davė rinktinių yrėjų, laivan hekatombę,
310 Skirtąją dievui, suvarė, tuomet Chriseidę gražveidę
Sėsti paprašė, jų vežt Odisėjas daugmintis įsėdo.
- Kai tie susėdo laivan ir marių keliais iškeliavo,
Vyrams Atreidas tuomet nuo kalčių apsiplauti įsakė.
Tie apsplovę kaltybių srutas išpylė į jūrą

- 315 Ir Apolonui skaisčiam sudėjo šventas hekatombes
Jaučių drauge ir ožkų ant kranto marių plynųjų.
Kvapas gardus pakilo dangun su dūmų verpetais.
- Šitaip jie triūsė stovykloj. Tuo tarpu Atreidas vis širdo
Ir nenorėjo pamiršt, kuo buvo grasinęs Achilui.
- 320 Taigi jis kreipės dabar į Taltibiją ir Euribatą,
Savo šauklius ir vikriuosius tarnus, ir jiedviem pasakė:
„Jūs į Achilo, Pelėjo sūnaus, palapinę nueikit
Ir Briseidę gražveidę už rankos paėmę atveskit.
Jeigu mėgintų neduot, aš pats pasiimsiu, nuėjęs
- 325 Su didesniu būriu, ir tai jam nežada gero.“
- Šitaip jiems paliepė eit, pridėdamas žodį rūstingą.
Ėjo nenorom abu jie pakrante marių plynųjų;
Kol mirmidonų laivus ir plačią stovyklą pasiekė.
Rado Achilą prie palapinės ir juodojo laivo
- 330 Sėdintį liūdną, ir, juos pastebėjęs, nė kiek nenudžiugo.
Jiedu su baime širdy ir pagarba priešais karalių
Tyliai sustojo abu ir nieko nesakė nei klausė.
Atjautė juos Achilas širdy ir pirmas prabilo:
„Būkit sveiki, šaukliai, žmonių ir Dzeuso siųstieji!
- 335 Eikit arčiau! Ne patys gi jūs – Agamemnonas kaltas,
Siuntęs abudu čionai paimti jėga Briseidės.
Eiki, Patrokloi, Dzeuso gentaini, išveski mergaitę
Ir atiduoki tu jiems. O judu turėsit paliudyti
Prieš laiminguosius dievus ir priešais žmones mirtingus,
- 340 Ir prieš nevaldantį pykčio karalių, jei reikalas kartais
Šauktis prispirtų manęs, kad negandą rūstų nustumčiau
Aš nuo galvų žmonėms. Jis dūksta, protą pametęs,
Ir nesimoko žiūrėt iš karto atgal ir į priekį,
Kaip prie juodųjų laivų be nuostolio kautis achajams.“
- 345 Taip jis kalbėjo. Mielo bičiulio paklausė Patroklas
Ir, Briseidę gražveidę pakvietęs iš palapinės,
Liepė jiems vestis. Tie grįžo atgal į achajų laivyną.
Ėjo mergaitė su jais nenorom. Tuo tarpu Achilas
Graudžiai pravirko, nuo vyrų toliau atsisėdo pats vienas
- 350 Marių pilkųjų pakrantėj ir žvelgė į jūrą beribę,

Tiesė į tolį rankas ir meldė motiną mielą:
„Motin mieloji! Kadangi mane pagimdei trumpaamžį,
Šlovę didesnę todėl turėjo man skirt Olimpietis
Dzeusas, perkūnų valdovas, o nūn ir mažos pašykštėjo.
355 Ir Agamemnonas štai, turėdamas valdžią vyriausią,
Skaudžiai užgavo mane, atimdamas dalį, man duotą.“

Taip jis raudodamas sakė, ir močia galinga išgirdo,
Marių gelmėj būdama pas savo senąjį tėvą.
Niekio nelaukus iš jūros pilkos pasikėlė kaip rūkas
360 Ir atsistojo prie jo, paplūdusio ašarom graudžiai,
Palietė švelniai ranka, vardu pavadino ir tarė:
„Ko gi, vaikeli, verki? Koks skausmas širdį prislėgė?
Viską sakyk, neslėpki širdy, kad žinotum abudu.“

Jai, atsidusęs giliai, greitakojis Achilas atsakė:
365 „Aiškiai žinai, tai kam dar sakyti tau, žinančiai viską?
Tebė mes, Eetiono šventą tvirtovę, pasiekėm,
Ją apiplėšėm tada ir paėmėm visa, ką radom.
Pasidalino gražiai sau grobį sūnūs achajų
Ir Chriseidę gražveidę išrinkę davė Atreidui.
370 Chrisas, žynys Apolono, iš tolo pataikančio šaulio,
Prie variarubių achajų greitųjų laivų atslubavęs,
Dukterį prašė paleist ir išpirką brangią priimti.
Rankoj ant aukso lazdos iškėlęs aikščiai vainiką
Šaulio taiklaus Apolono, jis meldė sūnus achajų,
375 O pirmučiausia abu Atreidus, rikiuotojus vyrų.
Sūnūs achajų visi tam pritarė, žmogų atjautę:
Pridera žynį pagerbt ir išpirką brangią priimti.
Tik Agamemnonas vienas širdy nepatenkintas liko,
Senį pavarė piktai, dar žodį rūstingą pridėjęs.
380 Ėjo atgal išsiveidęs žynys. Jo maldą širdingą
Teikė išgirst Apolonas skaistus, nes žynį mylėjo,
Ir pražūtingas strėles į argiečių stovyklą atsuko.
Krito herojai pulkais, o strėlės iširdusio dievo
Zimbė achajų stovykloj plačioj. Tuo tarpu žiniūnas,
385 Viską išmanęs gerai, Apolono valią pasakė.
Permeldaut dievo rūstybę aš patariau pirmas achajams.

Baisiai įtūžęs dėl to, Agamemnonas staigiai pašoko
 Ir pagrūmojo žodžiu, kurį man šiandien įvykdė.
 Jo gražiaveidę mergaitę laivu žvitriaakiai achajai
 390 Siunčia į Chrisę ir dievui galingam dovanas veža,
 O palapinėn manon šaukliai atsiųstieji išvarė
 Dukrą Brisėjo, kurią dovanojo man sūnūs achajų.
 Taigi jei kaip gali, tu savąjį sūnų užstoki.
 Eik į Olimpą ir Dzeusą maldauki, jei kartais iš tikro
 395 Koku žodžiu ar darbu tu suteikei džiaugsmo jo širdžiai.
 Tavojo tėvo namuos esu aš girdėjęs ne kartą,
 Kaip didžiavais ir sakeis debesų atvartytojui Dzeusui
 Iš nemirtingų viena prapulties išvengti padėjus
 Tuokart, kai pančiais apkalt jį geidė kiti olimpiečiai –
 400 Poseidas, Hera ir deivė Paladė Atėnė.
 Tuosyk tu, deive, pas jį atėjai ir apgynei nuo pančių,
 Atvedei jam Olimpan aukštan šimtarankį galiūną,
 Briarėju pavadintą dievų, o žmonės jį šaukia
 Aigajonu – jo galybė tikrai didesnė už tėvo.
 405 Tas atsisėdo šalia Kroniono, jėga pasiklojęs.
 Jo nusigandę dievai laimingieji ir Dzeuso nelietę.
 Viską priminus, prie jo tu pulk ir kelius apkabink,
 Rasi jis teiksis kaip nors trojėnų galybę padaugint,
 O achajus atvarys prie laivų aukštai į pajūrį,
 410 Sumuštus skaudžiai, kad pasidžiaugtų karalium kiekvienas,
 O Atrėjo sūnus Agamemnonas, vadas vyriausias,
 Kaltę suprastų, jog gerbt nemokėjo narsiausio herojaus.“

 Sūnui atsakė tuomet Tetidė, raudodama gailiai:
 „Kam auginau, vaikeli, tave aš, vargui pagimdžius?
 415 O, kad be sielvarto nūn, be ašarų leistumei laiką
 Čia prie laivų, kai mirtis tau arti ir dienos neilgos!
 Mirti žadėta jaunam ir širdgėlą kęsti kaip niekam.
 Negandui vien tave pagimdžiau aš rūmuos aukštuosiuos.
 Taigi nors žodžio užtart prieš Dzeusą, perkūnų valdovą,
 420 Eisiu sniegų padabintan Olimpan, gal bus maloningas.
 Tu čia, prie savo greitųjų laivų atsisėdęs patogiai,

Rūstauki prieš achajus ir visai pasitrauki iš karo.
 Pas Okeaną Kronidas, šalin aitiopų beydžių
 Vakar išvyko viešėti, dievai jį visi nulydėjo.
 425 Dvyliktą dieną namo jis pargrįš į aukštą Olimpą.
 Tuosyk nueisiu pas jį į namus, iš vario statytus,
 Ir, apkabinus kelius, tikiuos, išmaldausiu malonę.“

Šitai pasakė ir deivė nuėjo, palikus jį vieną,
 Apmaudo pilna širdim už tą gražiajuostę mergaitę,
 430 Priešais jo valią jėga išvarytą. Tuotarp Odisėjas
 Su hekatombe šventa laimingai Chrisę pasiekė.
 Ten įsivarė pirmiau į prieplauką gilią, bedugnę,
 Vyrų nusvėrė bures ir į juodąjį laivą sukrovė,
 Stiebą paguldė po to, kur derėjo, nuleidę iš lengvo
 435 Ir atsargiai, į uostą tuomet irklais įsiyrė.
 Išmetė inkarus ten, prie kranto laivą pririšo,
 Tuosyk išlipo visi į jūros krantą smėlėtą
 Ir hekatombę išvarė, skaisčiam Apolonui paskirtą.
 Ir Chriseidė galop iš mariaskrodžio laivo išėjo.
 440 Ją Odisėjas daugmintis, prie aukuro švento privedęs,
 Įteikė tėvui mielam į rankas ir sakė jam šitaip: „Chrisai!
 Štai siuntė mane Agamemnonas, vadas vyriausias,
 Dukterį tavo parvežt, Apolonui šventas hekatombes
 Už danajus paaukot ir permaldaut dievą galingą,
 445 Kurs argiečius skaudžiom nelaimėm šiandien prispaudė.“

Šitai pasakė ir tėvui grąžino. Tas džiaugėsi atgavęs
 Dukterį mielą. Tuomet hekatombę, dievui paskirtą,
 Vyrų sustatė eilėn prie aukuro, dailiai sukrauto,
 Ir, nusiplovę rankas, miežiniais miltais pabarstė.
 450 Chrisas už juos iškilmingai, rankas iškėlęs, maldavo:
 „O! Išklausyki tu, sidabralanki, kurs Chrisę globoji,
 Amžiais Tenedą valdai ir Kiloj šventoj viešpatauji!
 Kaip tu pirmiau padarei man didelę garbę, išklauses
 Mano maldos ir skaudžiai pabaudęs sūnus achajų,
 455 Taip ir dabar maloningai išgirsk tu mano meldimą
 Ir nuo danajų galvos atitolink prapultį baisią.“

Taip jis maldaudamas sakė, ir jį Apolonas išgirdo.
 Maldą pabaigus ir miltais miežiniais gražiai apibėrus,
 Galvas užvertę, jie pjovė aukas ir, odas nulupe,
 460 Kulšis atkirto sveikas ir storai apvyniojo riebumais,
 Dvigubu sluoksniu taukų, ant jų dar mėsos pridėliojo.
 Ugnį galop senelis pakūrė ir apšlėkė laužą
 Juodu vynu, o vaikai stovėjo su šakėmis penkdantėm.
 Kulšims sukritus ugnį, taurių vidurių paragavę,
 465 Paliktą mėsą smulkiau sukapojo, pavėrę ant iešmų
 Ir atsargiai ją kepė kaitroj ir traukė iš laužo.
 Vyrai, kai pabaigė darbą ir pokyliui paruošė viską,
 Sėdo puotauti kartu, ir puotai nestigo linksmumo.
 O kada alkį numalšė ir troškulį kiek apgesino,
 470 Vaikiai jiems vėl kraterus pripylė gėrimo pilnus,
 Liejo auką dievams ir pildė taurę kiekvieno.
 Ištisą dieną giesmėm nesiliovė dievų maldavę.
 Gražų pajaną šventai giedodami, sūnūs achajų
 Šlovino taiklųjį Šaulį, o tas girdėdamas džiaugės.
 475 Kai nusileido jau saulė ir sutemos žemėn atslinko,
 Sugulė tuosyk visi prie laivą laikančių virvių.
 O kai ryto duktė Aušra rožiapirštė prašvito,
 Tuosyk patraukė atgal į plačią stovyklą achajų.
 Vėją patogų jiems leido taiklusis šaulys Apolonas.
 480 Taigi jie stiebą pastatė ir baltas bures atlapojo.
 Vėjas tuoj išpūtė jas atsuoliavęs, ir purpuro bangos
 Šniokštė aplink ir dužo į skiauterę skriejančio laivo.
 Laivas sau skrodė vilnis, ir kelias ėjo į galą.
 O kai pasiekė sveiki achajų plačią stovyklą,
 485 Juodąjį laivą atgal į pakrantę vyrai išvilko
 Ir ant smėlyno aukštai jį, rąstais paspyrę, pastatė.
 Tuosyk visi po laivus ir palapines išsiskirstė.
 Bet teberūstavo vis, prie greitųjų laivų atsisėdęs,
 Dzeuso gentainis, Pelėjo sūnus, greitakojis Achilas.
 490 Nei į tarybą, garbės tiek duodančią vyrui, nebėjo,
 Nei jis bestojo kovon, vien mielą širdį sau krimto,
 Vietoj sėdėdamas, nors ir ilgėjosi karo triukšmingo.

Skaitykite likusius
442 iš **464** puslapių,
įsigiję šią knygą

www.obuolys.lt

KITI KNYGŲ FORMATAI:

klausykla.lt

**Audio
knyga**

**Elektroninė
knyga**

Kiekvienas širdyje turime savo Troją.

Homero *Iliada* – vienas didžiųjų pasaulio literatūros kūrinių, jau daugiau kaip du su puse tūkstantmečio neprarandantis savo svarbos.

Trojos karo sūkuryje iškyla Achilas – didžiausias graikų karys, kurio rūstybė prazudo draugus, priešus ir galiausiai jį patį. Čia dievai kišasi į žmonių gyvenimus, garbė brangesnė už gyvybę, o šlovės troškimas susiduria su draugyste, netektimi ir mirtimi.

Tai ne tik pasakojimas apie karą. Tai nemirtingas epas apie žmogaus akistatą su likimu, pykčiu, pareiga ir mirtimi.

JUMS
TAIP PAT
PATIKS >

**Skaityk.
Komentuok.
Sek.**

linktr.ee/obuolys.lt

ISBN 978-609-484-988-6

Grožinė literatūra > Klasika

SKAITANTIS ŽMOGUS YRA GRAŽUS